

- Galicia and Northern Portugal». *Geopolitics*, 14(1), p. 79-107.
- SIDAWAY, J. (2001). «Rebuilding Bridges: A Critical Geopolitics of Iberian Trans-frontier Cooperation in a European context». *Environment and Planning D*, 19 (6), p. 743-778.
- (2002). «Signifying boundaries: Detours around the Portugese-Spa-

nish (Algarve/Alentejo-Andalucia) borderlands». *Geopolitics*, 7 (1), p. 139-164.

Xavier Ferrer-Gallardo

Departament de Geografia
Universitat Autònoma de Barcelona
Xavier.Ferrer.Gallardo@uab.cat

PUIG I SCOTONI, Pau (2006)

Mare Balticum. Com es va concebre i posar en marxa la «política bàltica» del Govern de Catalunya | Mare Balticum: how the «Baltic Sea policy» of the Catalan government was conceived and began to be implemented
Barcelona: Secretaria de Relacions Internacionals; 92 p.
ISBN 978-84-39373-15-5

Estem davant d'un llibre atípic quant a la seva naturalesa. El que havia de ser un informe de les activitats dutes a terme per la Secretaria de Relacions Internacionals a la Mar Bàltica s'ha convertit, de la mà de Pau Puig, en un assaig que combina la teoria acadèmica amb l'exposició de l'experiència del propi autor com a assessor i gestor de la política bàltica de la Generalitat de Catalunya.

Mare Balticum esdevé, així, un manual per a experts, entitats subestats i ONG interessats a desenvolupar projectes de cooperació. El llibre, explicat amb un estil senzill i natural, es caracteritza pel seu caràcter eminentment pràctic mercès a les recomanacions de l'autor per engegar i implementar estratègies polítiques en l'àmbit de la cooperació territorial.

L'autor hi analitza la política bàltica de la Generalitat de Catalunya des de l'etapa inicial de planificació fins que va ser implementada, sempre des de la perspectiva del seu funcionament pràctic. És per aquest motiu que la idea central que trobem al llarg del llibre es concreta en la frase «No hi ha paradiplomàcia sense interlocutors», és a dir, allò que esdevé imprescindible perquè tot projecte reïxi és la defi-

nició d'una estratègia política orientada cap a la identificació i la relació amb els interlocutors, com també cap a la construcció d'una xarxa de contactes locals per obtenir bones referències i que facilitin les relacions amb els interlocutors.

L'activitat exterior de la Generalitat a la regió del Bàltic, indica l'autor, és explicada pel fenomen postsobirà conseqüència de la globalització i de la integració regional, i cal relacionar-la amb la creixent dependència de les economies territorials, dels coneixements, dels recursos i dels mercats exteriors. D'aquesta manera, la paradiplomàcia seria «un mitjà dels governs locals i regionals per aprofitar les oportunitats creades per la globalització i per fer front a les seves amenaces» en base a la lògica del joc de suma positiva.

Com a conseqüència, tota política exterior ha de poder disposar de tres elements: el programa (de projectes, visites), el pla d'acció (prioritats i calendari) i l'estratègia (captació i retenció d'interlocutors). No obstant això, l'estratègia n'és la part més important, atès que, tal com indica Puig: «sense interlocutors, els programes són meres declaracions d'intencions» (p. 55). L'autor ens apropa, com a exem-

ple paradigmàtic d'aquesta idea, el cas de la república comercial de Ragusa (1526-1806), que va fonamentar la seva autonomia política en el comerç i en la creació d'una àmplia xarxa de contactes.

Només a partir del coneixement de la regió on es pretén actuar, es poden identificar els interlocutors clau per al projecte, és per aquest motiu que Puig ens endinsa en la història de la regió bàltica. Si bé la idea de la comunitat bàltica s'ha anat construint al llarg dels anys, experimenta el seu auge arran del procés d'integració europea, concretament, del procés d'ampliació i de la política de veïnatge de la UE. Paral·lelament a aquests processos, la construcció de la comunitat bàltica s'ha vertebrat gràcies a diferents mecanismes de cooperació territorial, entre els quals l'autor destaca els consells regionals i les euroregions: el Consell dels Estats de la Mar Bàltica (CBSS), el Consell Nòrdic de Ministres, l'Euroregió d'Öresund, l'Euroregió Bàltic i l'Euroregió Helsinki-Tallin.

L'interès de Catalunya vers la regió bàltica respon a diferents variables: a la percepció d'aquests països com un referent identitari (petites nacions amb llengües i cultures d'àmbit restringit però normalitzades); com un referent polític, econòmic i social (democràcies consolidades, sector privat competitiu, estat del benestar, etc), i com un laboratori d'integració funcional i de planificació territorial transnacional.

D'aquesta manera, ja des de la dècada de 1980, la Generalitat ha mantingut rela-

cions amb els països nòrdics, especialment en l'àmbit cultural, mitjançant exposicions i festivals diversos. A la dècada de 1990, hi va haver un canvi en l'estratègia política a la zona que va implicar també un canvi en els interlocutors i en el àmbits de cooperació; estratègia que es va emmarcar en un context favorable gràcies a l'inici dels processos de descentralització territorial impulsats durant aquells anys a Europa. Com a conseqüència d'aquest procés, Catalunya es va convertir en un model que aquestes noves entitats subestats volien seguir, fet que hi va facilitar els contactes.

De l'experiència de Catalunya a la mar Bàltica, l'autor n'extreu un seguit de conclusions en matèria de cooperació territorial: *a)* perquè un projecte sigui factible, és necessari que hi hagi un clima favorable, així com la creació d'una imatge exterior de credibilitat i de competència internacional; *b)* les relacions estables amb els actors només es podran assolir en base a interessos comuns; *c)* les primeres etapes són les més crítiques, per tant, és necessari disposar de bones referències facilitades pels contactes previs, i *d)* per tal de garantir l'èxit d'un projecte, són necessàries les accions de fidelització dels interlocutors, actors que han de ser els mínims indispensables per tal de fer un ús eficient i eficaç dels recursos disponibles.

Pilar Rodríguez González

Doctoranda en Relacions Internacionals i Integració Europea (UAB)
pilar.rg@telefonica.net

MISSION OPÉRATIONELLE TRANSFRONTALIÈRE (2007)

Atlas de la coopération transfrontalière. Dynamique transfrontalière et projets de territoires

París: Mission Opérationelle Transfrontalière (MOT); sense paginar
ISSN 1770-1147

Una bona part de la història europea sobre cooperació territorial (transfronterera, transestatal o interregional) a nivell sub-

estatal s'ha caracteritzat sempre per una manca de suport per part dels estats, cosa gens estranya, atès que aquests han temut